

CSATH BÉLA*

Zsigmondy Vilmos hozzájárulása a hazai vízfúrási technológiának a műszaki szakirodalomban való megismertetéséhez

Írásomban a mélyfúrás tudományával kapcsolatban azokkal a magyar szakemberekkel kívánok foglalkozni, akiknek szakirodalmi tevékenysége a vízkutatási és kútfúrási technológia terén hozzájárult a tudományág hazai fejlődéséhez, jeléül annak, hogy a víz az ipari és társadalmi élet fejlődéséhez egyre fontosabbá vált a 19. század fordulójáig.

ID. DERCZENI DERCSÉNYI JÓZSEF 1836-ban adja közre az első magyar nyelvű munkát a vízkutak fúrására vonatkozóan „*Az artézi kutakról homunkra alkalmaztatva*” címmel. 1844-ben jelenik meg Temesvárott HAERING KÁROLY „*Gyakorlati útmutatás artézi kutak fúrására*” című könyve. A sikeresnek mondható debreceni fúrásokról TÖRÖK JÓZSEF 1859-ben, akadémiai székfoglalójában ad összefoglaló tájékoztatást.

A tárgyalt korszaknak legejelentősebb személye volt a kútfúrás terén ZSIGMONDY VILMOS (1821-1888). Mai szemmel szinte hihetetlennek tűnik, hogy szerteágazó munkája mellett miképpen tudott időt szakítani szakirodalmi tevékenységre, hazai műszaki-tudományos irodalmunk gazdagítására.

1865-ben megjelent korszerű műve „*Bányatan, kiváló tekintettel a kőszénbányászatra*” címmel. A mű alcíme „*A kutatás, fúrászat, s az artézi kutak*” volt. Könyvében tárgyalja a szénkutatással és a bányaműveléssel kapcsolatos problémákat, de nagy teret szentel a fúrásnál használatos eszközöknek is, majd megemlékezik az artézi kutak elméletéről és vizük felszínre hozataláról. Ez volt az első magyar nyelvű bányászati kézikönyv.

Zsigmondy Vilmos 1857 és 1887 között nyomtatásban megjelent munkáinak számát PÉCH ANTAL 15-re tette. Kutatásaim alapján ez a szám 28-ra bővült. Az írások mintegy 80%-a foglalkozott vízkutatással, vízkutakkal. Ezek egy része magyarul, egy része németül íródott vagy önálló könyvként, vagy folyóiratokban és újságokban – pl. *Földtani Közlöny*, *Természettudományi Közlöny*, *Österreichische Zeitschrift für Berg- und Hüttenwesen*, *Pester Lloyd* – közzétett cikként.

A vízfúrásokkal és hidrológiai kérdésekkel kapcsolatos dolgozatok, szakvélemények száma 1856-1888 között elérte a 35-öt, miközben Zsigmondy eleinte mint bányauőgynök tevékenykedett és adott szakvéleményeket. 1876 márciusától kezdve az általa előkészített feladatok végrehajtása már unokaöccsére, ZSIGMONDY BÉLARA maradt, saját tevékenysége pedig szakvélemények adására korlátozódott.

* Magyar Olajipari Múzeum, Zalaegerszeg; 1111 Budapest, Stoczek utca 17/B.

Az első időkből származó szakvéleményei közül megemlíthetők: a margitszigeti hévizekkel, a ránkherlányi fürdő vízének szaporításával kapcsolatos, valamint Hódmezővásárhely város felkérésére a Bürgermeister-féle abbahagyott fúrás további folytatásának lehetőségéről adott szakvélemény stb.

Az 1876 utáni időkből származó szakvéleményei igen változatos képet mutattak, mivel az artézi kutak létesítésén kívül – többek között – ásványvíz források vizsgálatával, a Lukács fürdő tavának beboltozásával foglalkozó, sőt külföldre – Teplitz, Brűx – adott szakvélemények is szerepeltek munkái között.

A szakvélemények egyike-másika a helyi újságokban is megjelent, a lakosság tájékoztatása céljából.

„Hátrahagyott munkái díszére váltak a magyar bányászat és földtan irodalmának” írta LENGYEL ISTVÁN Zsigmondy Vilmos nekrológjában.